

(ה)גדודים המשטרתיים של ליטא

(Policiniai Batalionai). גוף צבאי למחצה של ליטאים ששיתפו פעולה עם הגרמנים. סמוך לכיבוש של ליטא בידי הגרמנים הוחל לארגן בה מחדש ולרכז את היחידות הליטאיות המקומיות, שהורכבו משוטרים, מחיילים ומקצינים לשעבר, וכן יסודות לאומניים מכול השכבות, וביניהם בלטו תלמידי תיכון וסטודנטים, שתחילה זינבו בצבא האדום הנסוג ופרעו ורצחו בברוטליות ביהודי ליטא.

ביולי 1941 שולבו רבות מהיחידות בקובנה ובמקומות אחרים במסגרת של גוף צבאי למחצה, 'משמר העבודה הלאומי' (TDA, Tauto Darbo Apsauga). ביולי, ואחר-כך גם במקומות אחרים, נקרא הגוף הצבאי המקביל ה'הגנה העצמית של הליטאים' (LSD, Lietuvia Savisaugos Dalys).

בסוף 1941 אורגנה מהגופים הללו מסגרת חדשה, שהושתתה על יחידות גדודיות, ג' מ'. באוגוסט 1942 היו 20 גדודים כאלה ובהם 8,388 איש, 341 מהם קצינים, 1,772 מש"קים ו-6,275 טוראים. הפיקוד בגדודים הללו היה מורכב ברובו הגדול מקצינים ומבעלי דרגות אחרות של צבא ליטא העצמאית לשעבר. בדרגים הבכירים צורפו להם קציני קישור גרמנים, ובדרג העליון היו המפקדים הליטאים כפופים במישרין למפקד הס"ס והמשטרה בליטא (SS Und Polizeiführer In Litauen).

הפעילות המשטרתית של הגדודים, במיוחד של גדוד 1 (לימים 13) וגדוד 2 (לימים 12), כללה גם רציחת המוני יהודים בליטא, וכן באזורים הסמוכים לה בפולין ובבילורוסיה. בחקירות ובמשפטים שנערכו אחרי המלחמה בליטא, בארצות-הברית ובמקומות אחרים, אותרו כמה מיוצאי הגדודים הללו. חלקם הועמד לדין ונמצא אשם ברצח אזרחים ושבוים.